

Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer

port betaald
Zoetermeer

't Seghen Waert

jaargang 16 nummer 5

november 1997

verenigingsblad van het Historisch genootschap
Oud Soetermeer

Historisch genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dhr. R. Grootveld, voorzitter
Bernhardstraat 3, 2712 CP Zoetermeer
tel. (079) 316 56 54

dhr. B.F. Tuinstra, secretaris
Voorweg 144, 2716 NK Zoetermeer
tel. (079) 321 35 41

dhr. H.B. Huurman, penningmeester
Edelsteensingel 172, 2719 RC Zoetermeer
tel. (079) 362 17 30

mevr. P.E. Vijverberg (A.W.Z.)
Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer
tel. (079) 331 65 52

dhr. C.A.M. Klein (G.W.Z.)
Tijberg 55, 2716 LK Zoetermeer
tel. (079) 351 44 55

dhr. J.W. Dreise (I.S.V.)
Beveland 4, 2716 CP Zoetermeer
tel. (079) 321 02 32

Redactie

mevr. C.J. Moerman-van Voorst
Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer
tel. (079) 352 14 88

mevr. P.E. Vijverberg
Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer
tel. (079) 331 65 52

Ledenadministratie

dhr. E.W. van den Burg
Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer
tel. (079) 316 48 58

Archief

mevr. J.M.C. Huisman-Aaftink
Bernhardstraat 2, 2712 CS Zoetermeer
tel. (079) 316 31 79

Contactpersonen werkgroepen

Archeologische werkgroep
dhr. P.J.M. van Domburg
Hickoryhout 9, 2719 JR Zoetermeer
tel. (079) 361 47 37

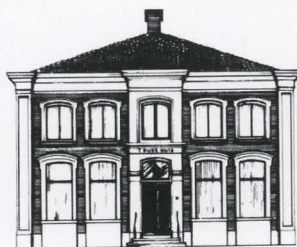
Genealogische werkgroep
mevr. M.E. Vijverberg-Kalkema
Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer
tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden
dhr. E.W. van den Burg
Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer
tel. (079) 316 48 58

Historisch Museum 't Oude Huis

mevr. J.C.H. van der Ploeg, conservator
maandag t/m donderdag 9.00 tot 16.00 uur
Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer
tel. (079) 316 47 35

openingstijden: woensdag-, zaterdag- en
zondagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur

't Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch genootschap Oud Soetermeer.
Het blad verschijnt vijf maal per jaar.

ISSN: 1384-7260

Inhoud

Van de redactie	1
Van de bestuursstafel	2
Piet Roos 1926 - 1997	3
Activiteitenkalender	4
Ledenbestand	4
Oproep	5
Museumnieuws	5
Genealogie en Heraldiek	6
Terugblik op de zesde Delflanddag	6
Ledenadministrateur gezocht!	7
Ledenvergadering Historisch genootschap Oud Soetermeer	8
De AWZ zoekt nieuwe leden!	9
Het zal je maar gebeuren (2) .....!	11
Sprekend Verleden	12
Zoetermeeders voor de Haagse Kadi 1858-1870	17
Verslag van de voorjaarsledenvergadering	19
Begroting voor het jaar 1998	22

Van de redactie

In het laatste nummer van dit jaar wordt zoals gebruikelijk weer aandacht besteed aan de komende najaarsledenvergadering. De diverse werkgroepen zoeken weer nieuwe leden, dus dan is de ledenvergadering ook een mooie gelegenheid om met andere leden kennis te maken. Voelt u zich aangetrokken tot de Interview Werkgroep of de Archelogische Werkgroep? Of lijkt de functie van ledenadministrateur u wat? Lees dan de oproepjes verderop in dit blad, en ga ook naar de ledenvergadering!

Naast de diverse bestuursstukken kunt u ook lezen hoe het met de criminaliteit in Zoetermeer gesteld was in de vorige eeuw, en met het strenge katholieke leven aan het begin van deze eeuw. Als vervolg op het artikel 'het zal je maar gebeuren' in nummer 4 van dit jaar, heeft de redactie een ingezonden brief ontvangen van een lid waaruit blijkt dat er wel vaker vreemde dingen gebeuren bij de geboorte van een kind...

Tot slot hebben wij nog een aanvulling op het laatste nummer van 't Seghen Waert: bij de foto op de middenpagina is het onderschrift helaas weggefallen. Het juiste onderschrift luidt: *De vijfde klas van de Chr. lagere school in 1926.*

Petra Vijverberg

Van de bestuurstafel

De oproep die u in het vorige verenigingsblad op deze plaats aantrof, heeft succes gehad. Zoals u elders in het blad kunt lezen is er een kandidaat gevonden die als bestuurslid van onze vereniging de activiteiten en p.r. wil coördineren. De heer A.C.J. (Ton) Vermeulen is op de najaarsledenvergadering verkiesbaar. Overigens zal tijdens deze vergadering ook een selectie uit de meest spectaculaire aanwinsten uit de collectie van de vereniging en van het museum te zien zijn. Reden te meer om deze donderdagavond 27 november in uw agenda vrij te houden. Behalve een kandidaat-coördinator reageerden er ook twee personen, de heer en mevrouw Verlaan, die de activiteitencommissie als lid wilden versterken. Zij zijn inmiddels in de commissie benoemd. Het bestuur is verheugd dat de 'act. cie' (spreek uit: actie!) nu op volle sterkte is en u als lid volgend jaar een aantal zeer interessante en spectaculaire activiteiten kunt verwachten.

Aan het eind van augustus is ook dit jaar weer een vrijwilligersavond georganiseerd. Deze avond waarop het bestuur de enthousiaste vrijwilligers wil bedanken voor hun inzet was weer een groot succes. De genodigden werden letterlijk en figuurlijk in het zonnetje gezet. Niet alleen had de act. cie. een barbecue met een zonnig caribisch tintje georganiseerd, het weer werkte (voor het eerst) ook mee. Al met al was het een gezellige en geanimeerde avond.

Ook voor minder vrolijke zaken moest de vereniging in actie komen. De gemeente publiceerde eind juli dat een projectontwikkelaar een sloopvergunning heeft ingediend voor de Sara Lydia hoeve aan de Zegwaartseweg. Deze historische boerderij met karakteristiek zomerhuis, nota bene een gemeentelijk monument, zou plaats moeten maken voor een wooncomplex. De vereniging heeft haar ernstige bedenkingen tegen het toekennen van de sloopvergunning aan de gemeente kenbaar gemaakt. Hopelijk is de gemeente met ons van mening dat deze boerderij niet verloren mag gaan en kent zij de sloopvergunning niet toe. Het aantekenen van bezwaar is pas mogelijk nadat de sloopvergunning is toegekend. Mocht de vergunning onverhoopt worden toegekend, dan zal het bestuur dit ernstig overwegen, in het bijzonder omdat de status van de gemeentelijke monumentenlijst in het geding is. Ik zal u met regelmaat op deze plaats berichten over de voortgang van de procedure.

Bouke Tuinstra, secretaris

Piet Roos 1926 - 1997

Piet Roos is sinds 17 september niet meer onder ons. Vreemd, juist iemand die er altijd was als je hem nodig had — of hij moest net lekker met zijn vrouw op vakantie zijn.

Hij hoorde er zo bij voor een draadje hier, een ingewikkelde verbinding daar en dan die hectoliters verf die via zijn kwasten in ons Oude Huis terecht zijn gekomen. Hij beloofde nooit dat hij iets zou doen, hij deed het gewoon. Het samenstellen van het ansichtenboekje Zoetermeer–Zegwaart in grootmoeders tijd bijvoorbeeld of bestuurswerk. En juist in de vergaderingen viel zijn relativeringsvermogen en zijn grote gevoel voor humor op. Als hij met zijn broer of andere oud-Zoetermeerdere herinneringen ophaalde, liepen soms de tranen van het lachen over zijn wangen.

Hij wist al lange tijd dat hij erg ziek was en toch verloor hij dat speciale glimlachje niet. Zelfs vanuit zijn ziekenhuisbed vertelde hij nog geintjes. Dat lachje zullen we missen en natuurlijk missen we Piet nu al. Maar we zullen blijven lachen en relativeren, dat zou hij vast hebben gewild.

Ronald Grootveld, voorzitter

Activiteitenkalender

- di 18 november: Lezing met dia's door Ing. A.J. Krijgsman over agrarisch Zoetermeer van weleer. Verenigingsgebouw 't Centrum, Frans Halsstraat 1 (achter de Pelgrimskerk), 20.00 uur. Zie toelichting.
- do 27 november: Najaarsledenvergadering in het Parochiehuis, Dorpsstraat 18b, 20.00 uur.
- vr 9 januari: Nieuwjaarsbijeenkomst. Dorpsstraat 7, 20.00 uur.
- do 19 februari: Wijkbijeenkomst. Huis te Palenstein, grote bovenzaal, 20.00 uur.

Toelichting 18 november

Tot ver in deze eeuw was Zoetermeer een agrarische gemeente. De diverse oude boerderijen langs de Voorweg, de Zegwaartseweg en in de Meerpolder getuigen nog hiervan. Dat het landbouwonderwijs een belangrijke plaats innam in de Zoetermeerse samenleving behoeft nauwelijks toelichting. Het landbouwonderwijs begon in de voormalige Christelijke school in de Dorpsstraat (nu Hayes). De school verzorgde onder meer cursussen voor emigranten. Deze werden gehouden achter het parochiehuis. Oud-docent, Ing. A.J. Krijgsman, laat mede aan de hand van dia's deze periode herleven.

Toelichting 19 februari

In 1998 gaat Oud Soetermeer weer de wijken in ! Na de succesvolle wijkavonden in Rokkeveen en Noordhove staat deze keer Palenstein centraal. De wijk is gelegen in de Palensteinse polder, welke verwijst naar het voormalige 'Huis te Palenstein'. Tijdens de avond wordt zowel aan de polder als aan het kasteel aandacht besteed.

Ledenbestand

De volgende drie nieuwe leden heten wij hartelijk welkom in onze vereniging:

R.A. Boer, Willemstraat 141, Zoetermeer
K.A. Bos, Utrechtseweg 15, Houten
Mw A.H. Dewina-Bos, Bonn (D)

Per ultimo september telde de vereniging 1032 leden.

In het septembenummer werd als nieuw lid genoemd mevrouw F.G. Tuinstra. Verzuimd werd te vermelden dat zij gezinslid is.

Oproep

De jaren na de bevrijding zijn de geschiedenis ingegaan als een periode van wederopbouw en emigratie. Veel landgenoten verkozen een nieuw leven met een onbekende toekomst in een vreemd land boven Nederland. Onder deze emigranten naar de 'Nieuwe Wereld' bevonden zich ook enkele dorpsgenoten.

Altijd nieuwsgierig naar onbekende verhalen van (gewezen) Zoetermeeders, willen de leden van de Interviewgroep in contact komen met enkele van deze emigranten. Aangezien een bezoek aan landen als Canada en Australië het budget van de Interviewgroep ver te boven gaat, zullen wij deze mensen in Zoetermeer moeten treffen. Hierbij hebben wij echter uw hulp nodig!

Kunt u ons in contact brengen met oud-Zoetermeeders die, bijvoorbeeld voor een familiebezoek, Nederland aandoen? Wij zouden graag een klein deel van hun kostbare tijd in beslag willen nemen om hun beweegredenen en ervaringen met betrekking tot hun emigratie voor het nageslacht te bewaren.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

dhr. E.W. van den Burg, Fred. Hendriklaan 32, telefoon 316 48 58 of dhr. G.J.J. Moers, Potgijeterstraat 7, telefoon 316 45 57.

Museumnieuws

'KOEST!', een tentoonstelling in Museum 't Oude Huis van 25 oktober a.s. tot en met 1 februari 1998.

Dit is een tentoonstelling van de foto-archeoloog Jan Desmet uit Brugge, waar ansichtkaarten en foto's van mensen en hun honden te zien zijn.

Wat is dierenliefde eigenlijk? Houden we van dieren, of houden we van wat we met dieren doen? Hoeveel eigenliefde is ermee gemoeid? Met deze vragen in het achterhoofd begon Jan Desmet ruim tien jaar geleden een verzameling van foto's en prentbriefkaarten over uitingen, uitlopers en buitensporigheden van de menselijke dierenliefde. Als een foto-archeoloog snuffelde hij in huisvuil en nagelaten archieven, op rommelmarkten en beurzen. De collectie is inmiddels uitgegroeid tot een rijk archief, met foto's van de vorige eeuw tot nu.

De expositie in Zoetermeer biedt een gevarieerde staalkaart uit het hondenluik van de verzameling. De foto's die zijn samengebracht in thematisch geschikte lijsten behandelen een dertigtal onderwerpen. Enkele titels:

de hond in balbezit; de hond met pin-ups uit de haren twintig; de hond met fantasiedames uit de jaren zestig; de hond aan tafel; de hond aan zee; honden en

soldaten; de hond: een jongensdroom; vorstelijke honden; de hond als groepsdier; vrouw en hond bij de studiofotograaf.

De tentoonstelling zal tevens een Zoetermeerse exponent krijgen door enkele Zoetermeerse verzamelaars van honden replica's aan bod te laten komen.

Genealogie en Heraldiek

In 1998 zijn de volgende avonden gepland:

Inloopavonden: Elke eerste maandagavond van de maand.

Leesavonden: Elke derde maandagavond van de maand.

Vergaderavond: ma 9 februari.

Er zijn geen bijeenkomsten op Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag; ook niet in de maanden juli en augustus.

Alle avonden beginnen om 20.00 uur in het Oude Huis, Dorpsstraat 7.

Terugblik op de zesde Delflanddag

C.A.M. Klein, voorzitter GWZ

Op zaterdag 27 september werd de zesde Delflanddag gehouden. Deze Delflanddag, een ontmoetingsdag van historische en genealogische verenigingen, wordt elk jaar gehouden. Deze verenigingen geven zowel elkaar alsook bezoekers gelegenheid kennis te nemen van de verzamelde gegevens. Daarbij zijn de verschillende participanten om de vier jaar aan de beurt om deze genealogische dag te organiseren.

Deze keer was de GWZ aan de beurt. Na maandenlange voorbereidingen was het eindelijk zover. Als locatie was na voorbereidend werk van een van de leden van de GWZ gekozen voor het Stedelijk College, vestiging Segwaert. Dit bleek een goede keus. Er was voldoende ruimte en daardoor was de inrichting erg overzichtelijk. Na afloop waren allen zeer te spreken over deze locatie.

De beoogde deelnemers uit het Westland en het Oostland, de van oudsher onder die naam bekende gebieden ten westen en ten oosten van Delft, waren alle aanwezig. Om enkele te noemen:

De Genealogische Vereniging Prometheus, de Studiegroep Genealogie Westland, de Gezamenlijke Historische Werkgroepen Westland, de Historische Kring Benthuizen, het Historisch Genootschap Oud Pijnacker, de Indische Genealogische Vereniging, de Werkgroep Genealogisch Onderzoek Duitsland en de Nederlandse

Genealogische Vereniging met vier afdelingen. Voorts waren er nog drie aanbieders van genealogische software aanwezig, te weten GensData, HazaData en ProGen. Ook waren twee sprekers aangetrokken. De heer Van der Linden hield een lezing, ondersteund met dia's, getiteld 'De Maatschappij van Weldadigheid' en de heer Christiaans sprak over 'Koloniale Bronnen'.

Er was een schat aan informatie op de verschillende stands aanwezig. Genoemd kunnen worden historische overzichten, oude kaarten en genealogieën. Ook de tafel met heraldische gegevens trok veel belangstelling. En natuurlijk de familie-overzichten en genealogieën van de GWZ hadden gretige affrek. De in de computer opgeslagen gegevens waren van 's morgens tot 's middags te raadplegen. Velen vonden daarin gegevens van hun gading.

Ook het museum was die dag vanaf 11.00 uur gratis toegankelijk voor de bezoekers van de Delflanddag.

Met de ca tweehonderd betalende bezoekers en de ca zestig personen van de deelnemende organisaties is deze dag een enorm succes geweest en niet alleen in financieel opzicht. Velen waren zeer enthousiast. Wij menen dan ook dat het HGOS daardoor in de wijde omgeving op een goede wijze in de belangstelling heeft gestaan.

Ledenadministrateur gezocht!

Oud Soetermeer zoekt met ingang van januari 1998 een ledenadministrateur. De taken van de ledenadministrateur omvatten naast het bijhouden van de ledenadministratie het registreren van de contributiebetalingen en de zorg voor de verspreiding van het verenigingsblad. In eerste instantie zal de administratie 'op papier' plaatsvinden; op termijn zal deze echter volledig geautomatiseerd worden. Enige affiniteit met computers is dus gewenst.

De ledenadministrateur zal nauwe contacten onderhouden met de secretaris, de penningmeester en een groot aantal bezorgers. De verzending van het verenigingsblad geschiedt in teamverband. Gemiddeld is met de werkzaamheden een paar uur gemoeid. De nieuwe ledenadministrateur zal volledig worden ingewerkt.

Voor meer informatie kunt U contact opnemen met dhr.E.W. van den Burg, Fred. Hendriklaan 32, telefoon 316 4858.

Ledenvergadering Historisch genootschap Oud Soetermeer

Hierbij nodig ik U van harte uit om de najaarsledenvergadering van Oud Soetermeer bij te wonen. Deze zal worden gehouden op **donderdag 27 november** in het parochiehuis **Dorpsstraat 18b** in Zoetermeer om 20.00 uur.

Agenda

1. Opening en vaststelling agenda

2. Mededelingen

3. Verslag van de ledenvergadering van 26 maart 1997

4. Vaststelling begroting 1998

Zie de stukken achterin dit blad

5. Bestuursverkiezing

De heer W.J. Dreise is affredend als vertegenwoordiger van de interview werkgroep.

De ISV draagt hem voor ter herbenoeming.

Het bestuur draagt de heer A.C.J. Vermeulen voor als bestuurslid. Binnen het bestuur zal de heer Vermeulen bij verkiezing de P.R. en activiteiten gaan coördineren.

5a. Verkiezing lid kascommissie

De heer Vermeulen is op dit moment lid van de kascommissie. Indien hij verkozen is als bestuurslid, kan hij geen lid blijven van de kascommissie. Het bestuur draagt ter vervanging dhr. D. van der Kolk voor.

6. Sluiting

Tijdens de vergadering zal er een uitstalling zijn van de meest bijzondere aanwinsten die Oud Soetermeer en museum 't Oude Huis dit jaar verworven hebben.

Bouke Tuinstra, secretaris.

De AWZ zoekt nieuwe leden!

Sonya Swarte, AWZ

Het leukste aan de schooltuinen op de basisschool vond ik dat je er zoveel interessante dingen kon vinden. Als je goed zocht tussen de worteltjes vond je wel eens een pijpenkop of een scherf van aardewerk. Van wie zou die zijn geweest, waar zou die scherf bij horen? Wie weet vind ik de rest ook nog! Die nieuwsgierige geboeidheid is altijd gebleven. Geschiedenis verklaart een hoop, maar roept ook heel veel vragen op. En het laat je niet meer los!

Via de open monumentendag 1996 ben ik bij de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ) terechtgekomen. Op dat moment was de opgraving van de schuurkerk aan de Voorweg in volle gang. Dat ik niet veel afwist van archeologie was gelukkig niet erg. Alles wat ik op dat moment moest of wilde weten werd uitgelegd op de opgraving. Het leuke is dat je alles wat je wordt verteld gelijk in de praktijk kunt brengen. Vanaf de eerste dag op de opgraving was ik verkocht. Het is best zwaar werk en je kan behoorlijk vies worden, vooral als het regent en de opgraving wel erg modderig wordt. Maar er is altijd wel een lieve moeder of buurvrouw die — wanneer je het echt koud begint te krijgen — met een thermoskan warme chocomelk of koffie komt aanzetten. En als je met z'n allen natgeregend bent, maakt het ook eigenlijk niet zo heel veel meer uit. Je bent de hele tijd voorzichtig aan het graven, op zoek naar een vondst. Het blijft leuk om daadwerkelijk iets te vinden, een scherf of een bot of een stukje van een fundering, die op het einde van de opgraving allemaal een plaats hebben in het geheel.

Behalve het opgraven zelf is er nog veel meer te doen bij de AWZ. Op donderdagavond komt de werkgroep bij elkaar om alles wat gevonden is op een opgraving uit te werken. De vondsten zijn bijvoorbeeld aardewerk—of glasscherven, metaal, botten, zaden en pitten of hout. Maar niet alleen de vondsten zelf vertellen iets over het verleden. Om te kunnen bepalen hoe oud iets is, moeten we weten waar het is gevonden. Daarom worden op een opgraving de opgravingsputten uitgemeten en worden tekeningen gemaakt waarop de plek van de vondsten wordt ingetekend. De vondsten moeten worden schoongemaakt en uitgezocht. Ook wordt er voor en tijdens een opgraving archief onderzoek gedaan naar de geschiedenis van die plek. Van alle gegevens wordt uiteindelijk een boek gemaakt en van enkele opgravingen is ook een tentoonstelling geweest.

De AWZ bestaat nu uit ongeveer twaalf leden, die zich in hun vrije tijd bezighouden met archeologie. De opgravingen zelf vinden meestal plaats in het weekend. De uitwerking ervan op donderdagavond. Wanneer er geen opgraving plaatsvindt, wordt in het weekend ook wel gewerkt aan de uitwerking van een eerdere opgraving. Er is altijd wel wat te doen en de AWZ biedt veel mogelijkheden om echt iets te leren. Je kunt je specialiseren in een onderdeel dat je erg aanspreekt (bijvoorbeeld

'Het is best zwaar werk en je kan behoorlijk vies worden'. De AWZ aan het werk bij een opgraving achter juwelier Veenstra in de Dorpsstraat.

aardewerk of glas), leren hoe je een goed verslag kunt schrijven, organisatorisch bezig zijn, leren hoe je met de computer om moet gaan en vooral veel te weten komen over de geschiedenis van Zoetermeer. Ook worden excursies georganiseerd en is het gewoon erg gezellig bij de AWZ.

Omdat er zoveel te doen is kunnen wij wel een aantal enthousiaste nieuwe leden gebruiken! Wij zijn op zoek naar gezellige en enthousiaste dames en heren tussen de zestien en ongeveer vijftig jaar, die geïnteresseerd zijn in archeologie en hier ook actief in bezig willen zijn. Je moet zelfstandig kunnen werken, maar vragen mag altijd. Om mee te doen aan de opgravingen zelf moet je in ieder geval niet bang zijn voor vieze handen en fysiek sterk genoeg zijn. Het maakt niet uit of je veel weet van archeologie of niet, want wat je niet weet kun je leren.

Wanneer u geïnteresseerd bent of nog vragen heeft, kunt u altijd langskomen op een donderdagavond in het Oude Huis of onze contactpersoon Patrick van Domburg bellen, zijn telefoonnummer is: 361 47 37.

Het zal je maar gebeuren (2) .....

Als reactie op 'Het zal je maar gebeuren' in ons laatste verenigingsblad schrijft de heer *T. Vink* ons dat er in Zoetermeer wel vaker iets mis ging bij de aangifte van een geboorte, vooral tussen 1800 en 1900. Leest u maar het volgende verhaal van zijn hand:

Ik weet niet of het café De Jonge Prins, grenzend aan het toenmalige Raadhuis, er indirect mee te maken had dat er bij geboorte aangiften wel eens wat fout ging met de naamgeving. Had de kersverse vader zich eerst moed ingedronken middels een of meer glaasjes Oude Klare, of was de ambtenaar van de Burgerlijke Stand al eens eerder op de dag door een of meer vaders op een glaasje getrakteerd toen die aangifte van geboorten kwamen doen?

Wie zal het zeggen, leest u maar mee.

Willem Duindam, meerderjarige jongman, geboren te Loosduinen 1785, trouwt op 12 oktober 1810 met de meerderjarige, in Zegwaart geboren (1788), Gerarda Kapel.

Hun vierde kind, Nicolaas Duindam, werd te Zoetermeer geb/ged 11-10-1821. De geboorteaangifte was op dezelfde dag, of op 12-10-1821. Bij die aangifte voor de ambtenaar van de Burgerlijke Stand ging er iets mis, dat pas zevenentwintig jaar later werd goedge maakt: Nicolaas (Klaas) werd ingeschreven als Klazina. Wie had er toen een slokje teveel op en wist niet meer of het een meisje of een jongen was?

Een en ander kwam ik te weten na een bezoek aan het Gemeentearchief Zoetermeer, oktober 1996. In de tienjarentafels vond ik onder de gehuwden: Huw.akte No 2 — dd 11 februari 1848:

Klazina Duindam, 26 jr, arbeider, wonend te Zoetermeer, meerderjarige zoon van Willem Duindam (overl.) en van Gerritje Kapel, zonder beroep en wonend te Zoetermeer en Comelia Veerkamp, oud 36 jr, zonder beroep, geb. te 's-Gravenhage, meerderjarige dochter van Gerardus Veerkamp en Helena van Wingerden (beiden overleden). Ambtenaar van de B.S. was Burgemeester Willem van Galen.

Apart stond vermeld: de bruidegom is genoemd Klaas en niet Klazina, zoals abusievelijk in zijn geboorteakte stond vermeld.

Het kerkelijk (R.K.) huwelijk werd te Zoetermeer voltrokken op 13 februari 1848.

Sprekend Verleden

in gesprek met mevrouw C.C. van der Meer–Opdam

M.C.J. Moers–de Vree en J.W. Dreise

Op 20 mei 1997 is de interviewgroep in gesprek geweest met mevrouw Catharina Comelia van der Meer–Opdam. Mevrouw Van der Meer is tachtig jaar geleden geboren in een woning aan de Voorweg, nu nummer 176. Dit was de helft van twee woningen, waarin samen later de noodslachterij van Westgeest werd gevestigd. Ze groeide op in een arbeidersgezin. Haar vader was zowel land– als tuinarbeider. Zo gauw het dag werd ging haar vader naar zijn werk en tegen de schemer kwam hij weer thuis. Het weekloon bedroeg toen zo'n twaalf tot vijftien gulden. In haar laatste schooljaar werkte mevrouw Van der Meer bij een gezin in Voorburg, voor dag en nacht. Haar loon was gesteld op f. 1,50 in de week, met kost en inwoning en ze werd aangesproken als meid. Mevrouw Van der Meer voelde zich er erg uitgebuit, ze heeft zich er nooit gelukkig gevoeld. Ze heeft er zo'n drie jaar gewerkt en toen nam haar zuster die baan over, want voor opslag was ze te duur. Het geld dat ze verdiende werd thuis afgedragen, want in de jaren dertig heerste er grote werkloosheid en haar vader kreeg geen uitkering.

Een katholiek huis

Mevrouw Van der Meer kan heel levendig vertellen over het leven in een katholiek gezin. Opvallend hierbij waren de vele details waarmee ze de interviewers keer op keer verraste..

'Je moet denken, die huisjes waren zo ontzettend katholiek', vertelde mevrouw Van der Meer. 'Neem nou bij ons in huis, dan zal ik even het interieur beschrijven. Het huisje was niet groter dan een kamer en een keuken. En daar hingen zeker al twee

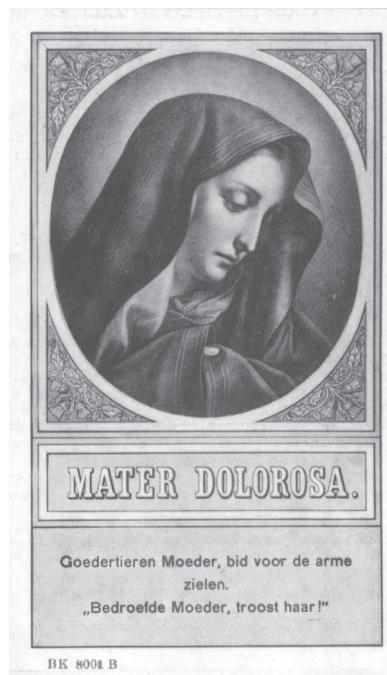
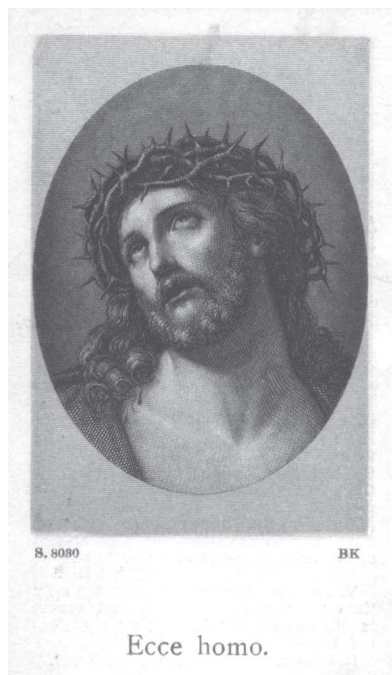
kruisbeelden en één boven de deur. Op de linnenkast stonden Jozef en Maria, onder een stolp, en in het midden stond dan een staand kruis, ook onder een stolp. En dan hing er aan de muur een Stabat Mater, levensgroot, en Maria Dolorosa, weet je wel, de moeder van Smarten. En dan Ecce Homo, ook zo heel groot, het hoofd van Christus, het lijden van Christus. Wat hadden we dan nog meer? Aan de andere kant van de muur hadden wij twee schilderijen, olieverfschilderijen en die waren dan van de martelaren van Gorcum. Op het ene schilderij zag je dat die martelaren naar een schuur werden gebracht en op het andere zag je ze hangen in de schuur. Nou, en wat hing er verder in huis, heilige schilderijen. Geen foto's van familie of zo, want die waren verschrikkelijk schaars. Mijn moeder had alleen maar een foto van haar eigen moeder en een tekening van haar vader, maar verder absoluut geen foto's in huis. Wel heiligenprentjes die ingelijst werden! En wat hing nog meer aan de muur? De rozenkrans en het wijwaterbakje'. Waar het kruisbeeld op de linnenkast voor diende, bleek later in het interview.

'Bedienen was ook altijd heel wat. Als iemand echt ziek was, al was het midden in de nacht, dan kon je de priester roepen uit de pastorie. Dan kwam de priester midden in de nacht nog met het Heilige Olie. Maar dan werd het kruisbeeld, die had je speciaal daarvoor op de kast, op een tafeltje gezet, twee kaarsen er omheen en een wijwaterbakje met een palmtakje en dan nam je een van de kaarsen en dan ging je het Confiteor bidden, dan ging je de priester tegemoet en dan kwam je met de priester naar binnen; dan werd dat afgebeden en dan ging je met de hele familie het Heilige Oliesel halen. Tegenwoordig noemen ze dat het Sacrament van de zieken'. Ditzelfde gebeurde als de communie thuis werd gebracht.

De katholieke opvoeding

De katholieke opvoeding was een van de onderwerpen waarover uitvoerig werd gesproken tijdens het interview. Het katholieke onderwijs begon al op de bewaarschool.

'Ja, daar had je van die hele lange banken en dan werd het lijdensverhaal verteld. Wel een beetje op een gruwelijke manier. Je kon er 's nachts niet van slapen, want je vond het eng. Dat deed Zuster Wendelien altijd. Mijn moeder was ook te erg, hoor. Toen waren we toch zo'n dertien, veertien jaar en dan zei mijn moeder wel eens: 'oh, deze zaterdag moeten de jongens biechten en de andere zaterdag de meisjes'. Daar hield ze nog biechtlijsten op na! Op de scholen werd verschrikkelijk veel gebeden. Want als je 's morgens binnenkwam had je het morgengebed. Tien uur was het ook een gebed. En dan had je om twaalf uur het Angelus, om half twee als de school weer begon werd er ook een gebed uitgesproken. Om drie uur moest je bidden voor de stervenden. Kent u dat niet? Zeg ik ken het nog uit mijn hoofd, hoor, want het is er ons goed ingebracht:

Deze twee voorstellingen hingen als schilderijen in de kamer.

Oh, alle goedertierenste Jezus, minnaar der ziele, ik smeek u door de doodstrijd van Uw Allerheiligst Hart en bij de smarten van Uw onbevleete Moeder. Reinig door Uw Heilig bloed alle zondaren van de gehele wereld, die in doodstrijd liggen en heden nog zullen sterven. Zietogend Hart van Jezus, heb medelijden met de stervenden.

En dan 's avonds weer het avondgebed, ook nog op school. En als je thuiskwam had je ook weer een avondgebed, dus het rozenhoedje. En altijd op de knieën, hoor! Weet je wat 's avonds ook ontzettend gedaan werd? Voor tante moest gebeden worden en voor oom zaliger, voor die en die werd dan gebeden. En als iemand overleed, dan werden de gebeden langer natuurlijk. Er viel niet een gebedje af. Op het laatst werd het binnengeschoven in een beetje algemeen gebed, maar dan was je wel een jaar verder. Maar ik geloof ook wel dat het gebeurde omdat ze die hel en verdoemenis er ook zo vreselijk inhamerden. Ik weet nog wel dat ik eens bij een lijkstond van tante Cornelia, geloof ik. En toen dacht ik: ze is natuurlijk niet in de hemel, want dat kan niet, want ze is of naar de hel of naar het vagevuur. Dus dat wordt vanavond wel bidden! Maar dat was bij iedereen zo, niet alleen bij ons'.

Mevrouw Van der Meer vervolgt:

'Als er echt een dodenmis was, dan was dat natuurlijk ontzettend in de treure, he. Had je eerste klas Heilige Mis, we zullen het zo maar even noemen, dan was de kerk totaal in het zwart en dan lagen er zwarte lopers op het altaar. Het altaar was

helemaal in het zwart. En dan kwamen er twee grote borden op het altaar. Helemaal rouw omfloerst en daar stond op 'heden ik, en morgen gij'. Ja, met ZULKE letters, hoor! De pastoor was helemaal in het zwart en de kist was ook helemaal zwart omfloerst en er stonden zes van die brandende kaarsen om de kist. Dat was eerste klas. Nou, het Requiem werd natuurlijk altijd gezongen. Dat was wel een mooi gebed, hoor. Het was alleen geen bidden maar smeken in die tijd. En dat werd meestal door het hele koor gezongen, als het eerste klas was. En dan had je met tweede klas iets minder zangers misschien en de looper mag dan opgeraapt wezen en die borden gingen van het altaar af, maar het kleed op de kist hield je er wel op. Het zilver werd dan geloof ik koper, weet je, die kandelaars en zo. Dat was dan tweede klas. En de derde klas, nou dat was minder, hoor. Dan hing ook de kerk niet helemaal in het zwart, maar dan was de kist met zwart omfloerst. En dan kwam buurman zingen nog een buurman en dan had je nog twee of drie zangers. Ja hoor, onderscheid moest er wezen'.

De armenbanken

Helemaal achterin de Nicolaaskerk hebben zogenaamde armenbanken gestaan. De mensen die geen plaatsengeld konden betalen, zaten tijdens de mis op deze banken zonder leuningen.

'Ja, die banken zijn er lang geweest. Weet je wat ik wel erg vond? Nou hadden jullie het over de mensen die van ginter vandaan kwamen om hier bij de boeren de oogst binnen te halen. Hier in Zoetermeer waren het uitsluitend Brabers, zoals ze de Brabanders hier noemden. En die sliepen bij de boer op de hooizolder en dan gingen ze 's morgens vroeg, als het droog weer was, met de hand koren maaien. Dan bleven ze tot de hele bouw binnen was. Die Brabers waren katholiek en zaten 's zondags in de armenbanken zonder leuningen, terwijl die mensen d'r eigen rot werkten en nog zaten ze in die banken. Die tegenstrijdigheid!'

Als er een begrafenis was — deze begon meestal om acht uur 's ochtends — dan zaten er al kinderen op de armenbanken. 'Dat blijft nog voor mijn geest. Na een kerkdienst ging de Zuster wel eens kijken welke kinderen geld konden gebruiken en die werden geroepen en die moesten naar de kerk om op die armenbankjes te gaan zitten. Uit zo'n zijdeur kwam dan een kerkmeester en die had zo'n houten nap en dan kwam hij naar de armenbanken en dan gaf hij een dubbeltje of een kwartje, meer was het niet, om te bidden natuurlijk: 'U heeft een gift van de overledene, wilt u voor de overledene zes Onze Vaders en zes Wees Gegroeten bidden'. Zo ging dat vroeger'.

Bijgeloof

Op de vraag of er sprake was van bijgeloof bij de Zoetermeerse bevolking kwam een bevestigend antwoord. 'Bijgeloof was er vroeger ook wel. De eieren op Witte

Donderdag, dat was ook natuurlijk een bijgeloof want dat werd vanuit de kerk niet gezegd, hoor. Maar dat deden die mensen uit eigen vroomheid’.

Op Witte Donderdag werden namelijk de kippeneieren van die dag bewaard, als een symbool van vruchtbaarheid. Er waren zelfs mensen die altijd de Witte-Donderdageieren met een palmtakje in hun huis verstopten. Dat geloof en bijgeloof nauw aan elkaar verbonden zijn, blijkt tevens uit het volgende dat mevrouw Van der Meer vertelde:

‘Na Pasen stonden achterin de kerk tonnen met wijwater en dat kon je dan meenemen. Wij namen meestal een doktersfles mee, maar er waren er ook bij die van die blauwe drinkkruikjes en melkkannen meenamen. Bij ons thuis werd het wijwater gebruikt om het huis te zegenen tijdens het onweer. Weet je wat je ook wel op boerderijen zag? Bij Vieveen aan de Voorweg hadden ze het nog, maar ik geloof haast nergens meer, hoor. Wij hadden het ook nog wel, want wij hadden een oud huis van over de honderd jaar. Dan werd het huis gewamast. Dat wil zeggen dat de onderkant van de gevel met een zwarte vloeistof werd ingesmeerd en met diezelfde vloeistof bracht men daarboven kruisen aan. Bij Vieveen hadden ze ook notenbomen staan, van die walnoten, en dan kregen wij ook de noten van die boom, maar dan moesten altijd die kruisjes worden bewaard die in die noten zaten. En die werden dan ook aan de koeien gevoerd, tegen kopziekte. Ja, bijgeloof was er vroeger wel’.

Het ouderlijk huis van mevrouw Van der Meer-Opdam aan de Voorweg 176.

Zoetermeeders voor de Haagse Kadi 1858-1870

FF.Schachtschabel

Bronnen

Hoe stond het in de vorige eeuw met de criminaliteit in Zoetermeer en Zegwaard? Om daarachter te komen werden de Rolregisters 2 t/m 9 van de Rechtbank van 's-Gravenhage doorgespit (rolregister nr.1 bestaat helaas niet meer). Dit beslaat de periode mei 1858 tot en met september 1870; zo'n 12+ jaar. Uit deze rolregisters werden alleen die rolnummers geselecteerd waarin minstens één der verdachten voldeed aan onderstaande selectievoorwaarden:

1. Geboren en/of wonende te Zoetermeer
2. Geboren en/of wonende te Zegwaard
3. Geboren te Zoetermeer; wonende te Zegwaard
4. Geboren te Zegwaard; wonende te Zoetermeer

Rolnummers waarbij het feit in Zoetermeer of Zegwaard werd gepleegd door 'niet-Zoetermeeders' werden **niet** geselecteerd.

Onderzoek

Het doel van het onderzoek was tweeledig:

1. Een verdere ontsluiting van de lokale geschiedenis van Zoetermeer en haar inwoners. Het Historisch Genootschap Oud-Soetermeer — via de diverse werkgroepen — ontplooit al op diverse vlakken grote activiteit ter ontsluiting van de geschiedenis van Zoetermeer en Zegwaard. Een aantal reeds verschenen publicaties getuigen van deze activiteit.

De (dorps-)misdad is tot op heden echter nog niet volledig uit de verf gekomen.

2. Als extra hulp bij genealogisch onderzoek naar Zoetermeerse en Zegwaartse families. Dergelijke gegevens vormen vaak de 'jus' in een genealogisch onderzoek

Resultaat

Er werden in totaal 50 rolnummers geselecteerd, hetgeen resulteerde in 62 verdachten, 41 slachtoffers en 15 'derden' (in de meeste gevallen namen van echtgenoten van vrouwelijke verdachten of slachtoffers); in totaal 119 namen.

Conclusies

Met de 'criminaliteit' in Zoetermeer en Zegwaard lijkt het wel mee te vallen, gezien het feit dat er in een periode van 12+ jaar slechts 50 rolnummers werden gevonden. We moeten daarbij echter wel bedenken, dat het hier alleen de Haagse Rechtbank betreft. Ongetwijfeld zal o.a. ook de Rotterdamse Rechtbank in deze periode ook rolnummers hebben gehad waarin 'Zoetermeeders' de wet hebben overtreden.

Uit de gevonden aantekeningen in deze periode blijkt, dat het aantal handhavers der wet in beide dorpen zeer beperkt was. De volgende personen werden genoemd:

Zoetermeer: -Veldwachter Schaap
 Zegwaard: -Nachtwaker & Onbezoldigd Rijksveldwachter C. van Es
 -Brigadier Rijksveldwachter Goudriaan
 -Gemeenteveldwachter J.N. Rober
 -Veldwachter A.J. van der Voort

Welke feiten werden er in deze periode gepleegd?:

Feit	Aantal verdachten
Bedelarij	3 (allen Zoetermeeders)
Belediging	4 (2 Zoetermeeders; 2 Zegwaarders)
Belediging & Mishandeling	1 (Zegwaarders)
Diefstal	19 (8 Zoetermeeders; 11 Zegwaarders)
Dienstplicht	3 (2 Zoetermeeders; 1 Zegwaarders)
Fiscaal:	
-Hondenbelasting	1 (Zoetermeerder)
-Invoer Gedistilleerd	1 (Zegwaarders)
-Invoer Vlees	1 (Zoetermeerder)
Geen aangifte v. Geboorte	1 (Zoetermeerder)
Geneesmiddelenwet	1 (Zegwaarders)
Heling	1 (Zoetermeerder)
Landloperij	1 (Zegwaarders)
Mishandeling	10 (4 Zoetermeeders; 6 Zegwaarders)
Verduistering	2 (1 Zoetermeerder; 1 Zegwaarders)
Landbouw/Veeteelt wetten	5 (4 Zoetermeeders; 1 Zegwaarders)
Totaal:	62 verdachten

De meest gepleegde feiten waren diefstal, mishandeling en vernieling. Bekijken we de gepleegde feiten, dan moeten we constateren, dat het merendeel heden ten dage onder de zgn. 'kleine criminaliteit' gerangschikt zou worden. De opgelegde straffen waren echter naar huidige begrippen soms lang niet mals, vooral als het diefstal in dienstbetrekking betref, waarbij dus ook misbruik van vertrouwen in de veroordeling werd meegenomen. Ook diefstal van vee uit de weide werd lang niet mals bestraft.

Belediging en mishandeling werd meestal met een boete afgedaan met of zonder een korte vrijheidsstraf of een voorwaardelijke vrijheidsstraf, tenzij het slachtoffer een ambtenaar in functie was, dan was de strafoplegging weer goed raak. Op bedelarij stond bij de Haagse Rechtbank bijna standaard 2 weken vrijheidsstraf (pas bij recidive werd men doorgezonden naar een der werkinrichtingen).

Was er in Zoetermeer en Zegwaard nog sprake van recidive? Slechts van een klein aantal personen kan men van recidive spreken: Johanna de Bruin alias Johanna Ruigrok, Jacob Bol, Arie Hekker, Dirk Leeflang en Franciscus Smit. Alle anderen beterden daarna hun leven of werden niet meer gepakt.

De volledige publicatie met een overzicht van alle zaken en een volledige index van alle namen van verdachten, slachtoffers en 'derden' kan in de bibliotheek van de Genealogische Werkgroep Zoetermeer (GWZ) worden ingezien.

Verslag van de voorjaarsledenvergadering

Verslag van de algemene ledenvergadering van de vereniging Historisch genootschap Oud Soetermeer, gehouden op woensdag 26 maart 1997 in het Parochiehuis, Dorpsstraat 18b te Zoetermeer.

Aanwezig zijn 17 leden en het dagelijks bestuur. Met kennisgeving afwezig zijn de dames N.B. Bruggeman–Rudin, J.M.C. Huisman–Aaftink, H.M.W. Henneken–van den Berg en S.M.J. van Mil–le Rütte en de heren A.J.M. van Well, N. Nijholt, P.A. van Dam, C. van der Spek en L. van den Burg.

1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent om 20.10 uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De agenda wordt vastgesteld zoals gepubliceerd.

2. Verslag vorige ledenvergadering

Het verslag van de algemene ledenvergadering van 28 november 1996 wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag vraagt mw. C.J. Moerman–van Voorst of het huishoudelijk reglement is vastgesteld en waarom het nog niet is gepubliceerd. De voorzitter antwoordt dat het bestuur het HR heeft vastgesteld op voorwaarde van goed– of afkeuring door de ledenvergadering van de paragraaf over gezinsleden (agendapunt 8). Hierna zal het HR worden verspreid onder de leden.

3. Mededelingen

De voorzitter meldt dat het museum gaat uitbreiden. Voor de begeleiding van de realisering van de nieuwbouw is een stuurgroep opgericht, waarin namens Oud Soetermeer de heer R.W. Hesselink zitting heeft. Om geld in te zamelen is een adoptie-actie gestart: de bevolking van Zoetermeer kan bouwstenen adopteren. De voorzitter beveelt de leden deze actie warm aan.

4. Bestuur

Binnen het bestuur zijn drie vacatures wegens het aftreden van de heren J.E. Bogaers, P.J.M. van Domburg en C.A.M. Klein. De laatstgenoemde is herkiesbaar. Het bestuur heeft een kandidaat gevonden die het penningmeesterschap wil vervullen: de heer H.B. Huurman. Verder hebben zich bij het bestuur geen kandidaten gemeld. De zetel van dhr. Van Domburg blijft vacant. De heren Huurman en Klein worden beiden middels een schriftelijke stemming ge- respectievelijk herkozen.

5. Financiën

De penningmeester geeft een korte toelichting bij de jaarrekening.

De heer M. Mosselman vraagt waarom de renteopbrengsten slechts ca. f 1500 bedragen terwijl het vermogen ca. f. 50.000 bedraagt. De penningmeester antwoordt dat de rente verkregen op vermogen dat in fondsen (boekenfonds en fonds Molen de Hoop) is ondergebracht ook aan die fondsen ten goede komt en niet aan de verenigingskas.

De heer C.A.L. van Wieringen vraagt waarom de huisvestingskosten vorig jaar hoger waren dan begroot. Dit komt door een eenmalige navordering door de belastingdienst.

De heer Van Wieringen vraagt of er volgend jaar niet meer activiteiten moeten worden ontplooid gezien het batige saldo op de jaarrekening. De penningmeester antwoordt dat dit saldo voor een deel eenmalige baten betreft.

De jaarrekening wordt conform het voorstel vastgesteld. De ledenvergadering gaat akkoord met de voorgestelde verdeling van het batig saldo.

De kascommissie meldt dat zij de boeken in goede orde heeft bevonden. De penningmeester wordt daarop gedechargeerd en de voorzitter bedankt de kascommissie. De heer E.W. van den Burg is na twee jaar aftredend lid van de kascommissie; dhr. A.C.J. Vermeulen blijft nog een jaar aan; dhr. A.A. Collenteur was reserve en wordt benoemd in de kascommissie. Mw. Moerman wordt benoemd tot reserve lid van de kascommissie.

6. Vaststelling beleidsplan

Na enige verduidelijkingen door de voorzitter gaan de leden akkoord met het beleidsplan voor de jaren 1997-2000 zoals voorgesteld door het bestuur.

7. Vaststelling jaarverslag

Het jaarverslag wordt uitgedeeld en er volgt een korte leespauze. Mw. Moerman vraagt of het bestuur de verschijning van het jaarverslag wil coördineren met die van het verenigingsblad zodat deze vóór de ledenvergadering gepubliceerd kan worden. Dit wordt toegezegd.

Na een korte discussie wordt het jaarverslag zonder wijzigingen door de leden vastgesteld.

8. Halvering contributie gezinsleden

De voorzitter verduidelijkt andermaal het voorstel van het bestuur om gezinsleden slechts de helft van de contributie te laten betalen. Het gezinslidmaatschap staat open voor huisgenoten van een gewoon lid; gezinsleden ontvangen geen verenigingsblad.

Enkele leden maken zich zorgen dat het lidmaatschap, dat voorheen gezien werd als een lidmaatschap voor een gezin, nu een persoonlijk lidmaatschap wordt. De voorzitter antwoordt dat het lidmaatschap sinds de oprichting van de vereniging persoonlijk is. De ledenpasjes zijn ook persoonlijk. Voor eigen activiteiten kan er een oplossing gevonden worden voor (echt)paren waarvan slechts één van de partners lid is. Voor andere partijen (bijv. Molen de Hoop, museum 't Oude Huis waar leden gratis entree hebben) is dit moeilijker uit te leggen.

Het voorstel wordt in stemming gebracht en met 17 stemmen vóór en één tegen aangenomen.

9. Rondvraag

Dhr. Van Wieringen vraagt of het aantal activiteiten volgend jaar groter kan zijn dan dit jaar. De voorzitter antwoordt dat het ontwikkelen van nieuwe activiteiten wat is achtergebleven doordat de bestuurszetel activiteiten en P.R. vacant is; aan de vervulling van deze vacature wordt gewerkt. De activiteitencommissie is enthousiast en het bestuur heeft goede hoop dat er volgend jaar veel nieuwe activiteiten zullen zijn.

10. Sluiting

De voorzitter bedankt de scheidende bestuursleden, de heren Bogaers en Van Domburg, voor hun inzet in de afgelopen jaren.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter om 21.25 uur de vergadering.

Begroting voor het jaar 1998

BATEN	Begr.1998	Begr.1997	Progn.1997
Contributie	25.500	26.250	25.000
Donaties algemeen	3.100	3.000	3.110
Donaties A.W.Z.	1.900	1.750	1.900
- G.W.Z.	1.000	1.000	950
- I.S.V.	550	400	550
Sponsors/Advert.	2.450	2.300	2.450
Bijdragen deelnemers	P.M.	2.500	310
Onderhoud tuin	1.500	1.500	1.500
Rente	1.100	1.100	1.100
Subsidie Gemeente	21.500	21.040	21.500
Totaal baten	58.600	60.840	58.370
LASTEN	Begr.1998	Begr.1997	Progn.1997
Huisvesting			
- huur	23.800	23.500	23.500
- energie	4.500	3.700	4.360
- tuin	1.500	1.500	1.500
- schoonmaken	1.750	1.000	1.750
- zak.lasten	725	450	725
- onderhoud	750	740	740
	33.025	30.890	32.575
Organisatiekosten			
- bureaunkosten	3.250	3.000	3.250
- PR/represent.	1.000	1.500	600
- Verenigingsblad	10.500	9.500	10.500
- lidmaatschappen	325	150	225
- afschr.kantoom.	1.000	1.500	1.500
	16.075	15.650	16.075
Uitvoeringskosten			
- A.W.Z.	2.650	3.800	2.200
- G.W.Z.	1.350	2.000	1.360
- I.S.V.	525	200	513
- collectie	1.250	1.300	1.250
- activiteiten	1.650	4.000	1.610
- onderhoud mach.	475	1.500	475
- medewerkers	1.600	1.500	1.620
	9.500	14.300	9.028
Totaal lasten	58.600	60.840	57.678

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstraat 61, tel. 079-316 44 45

Bouwmarkt De Bouwhof

Bleiswijkseweg 1, tel. 079-331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstraat 48, tel. 079-316 37 31

Cammeraat Zuivelhandel

Dorpsstraat 119, tel. 079-316 47 96

Carrosseriebedrijf Lamboob bv

Fokkerstraat 9, tel. 079-331 64 00

'De Gulle Bottelier' Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. 079-316 38 02

Henneken Radio en TV

Den Hoom 7, tel. 079-316 32 97

Nieboer Gemako Van der Spek Makelaars

Dorpsstraat 50, tel. 079-316 77 71

Van Oosterom Schoenen Mode

Dorpsstraat 107, tel. 079-316 30 29

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. 079-316 35 80

Rooskleurig

Dorpsstraat 165, tel. 079-316 60 09

Rové Verlichting

Dorpsstraat 198, tel. 079-316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. 079-316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. 079-316 35 25

Taxibedrijf Van der Slik

Kerkenbos 1-9, tel. 079-351 51 51

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5; tel. 079-316 34 76

Van Waaij Herenmode

Dorpsstraat 163, tel. 079-316 39 10

Van Waaij Wonen

Bossenwaard 9, tel. 079-351 85 98

Op oude historische grond
waarooit het huise Palenstein stond
staat nu — en u voel't er zich thuis —
het Soetermeersche Koffehuis

Soetermeersche Koffehuis, Dorpsstraat 108, tel. (079) 316 9064

Het avontuur begint bij Dump van Herwijnen

Voor alles wat met avontuur te maken heeft
moet je bij Van Herwijnen zijn.
Dus kom naar de Dorpsstraat 66
voor een complete uitrusting!
Zowel voor jouw actieve hobby
of jouw actieve vakantie!

Een compleet assortiment

Aantrekkelijk geprijsd

**Ook voor campingsport,
messen, overlevingssets...**

tenten
dartsport
klimsport
schietsport
vrijtijdskleding
kampeerartikelen
camping-gaz dealer
berg/wandelschoenen

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

Dorpsstraat 66 Zoetermeer Telefoon 079 - 3163551